

EKONOMIE

GRAAD 10

Olimpiade Vraestel

Ronde Een

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 10 Mei 2023

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

BASIESE EKONOMIESE KONSEPTE

- 1.** Watter van die volgende beskryf die basiese ekonomiese probleem die beste?
 - A Hoe om goedere en dienste doeltreffend te produseer.
 - B Hoe om goedere en dienste regverdig te versprei.
 - C Hoe om onbeperkte behoeftes met beperkte hulpbronne te bevredig.
 - D Hoe om winste vir besighede te maksimeer.

- 2.** Watter van die volgende is NIE 'n effektiewe manier om ekonomiese data en statistieke in te samel nie?
 - A Waarneming van ekonomiese aktiwiteite.
 - B Die maak van aannames gebaseer op persoonlike ervarings.
 - C Onderhoude met kundiges en leiers in die bedryf.
 - D Ontleding van regerings- en ander verslae, byvoorbeeld die SARB Kwartaalblad.

- 3.** Watter van die volgende is NIE een van die drie basiese ekonomiese vrae nie?
 - A Vir wie om te produseer?
 - B Wat om te produseer?
 - C Hoe om te produseer?
 - D Wanneer om te produseer?

- 4.** Watter van die volgende is NIE 'n produksiefaktor nie?
 - A Kapitaal
 - B Arbeid
 - C Grond
 - D Geld

- 5.** Watter van die volgende stellings beskryf geleentheidskoste die beste?
 - A Dit is die koste om een bykomende of addisionele eenheid van 'n goed of diens te produseer.
 - B Dit is die waarde van die naasbeste alternatief wat prysgegee word wanneer 'n keuse gemaak word.
 - C Dit is die totale koste om 'n goed of diens te lewer, insluitend alle insette.
 - D Dit is die produksiekoste wat direk verband hou met die uitsette wat gelewer word.

- 6.** Watter van die volgende scenario's illustreer die konsep van skaarsheid die beste?
 - A 'n Maatskappy wat 10 000 eenhede van 'n produk vervaardig met 'n onbeperkte aanbod van hulpbronne.
 - B 'n Regering wat die minimum loon verhoog om te verseker dat werkers regverdig betaal word.

- C 'n Gesin wat besluit om hul vakansiebegroting op 'n reis na Europa te spandeer in plaas van 'n bootvaart.
- D 'n Besigheid wat in nuwe tegnologie belê om doeltreffendheid en produktiwiteit te verhoog.
7. 'n Maatskappy wil produksie uitbrei deur 'n nuwe fabriek in 'n landelike gebied te bou. Watter van die volgende is 'n moontlike nadeel van hierdie besluit?
- A Verhoogde ekonomiese groei en werksgeleenthede in die landelike gebied.
- B Verlaagde vervoerkoste as gevolg van die fabriek se ligging.
- C Negatiewe omgewingsimpakte op die omliggende gebied.
- D Toenemende mededinging vir arbeid en hulpbronne in die stedelike gebied.
8. Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n positiewe ekonomiese stelling?
- A Besoedeling is sleg vir die omgewing.
- B Die regering moet gratis gesondheidsorg aan alle burgers verskaf.
- C Die werkloosheidsyfer in Suid-Afrika is tans 30%.
- D Almal behoort toegang te hê tot bekostigbare behuising.
9. Watter van die volgende is 'n mikro-ekonomiese konsep?
- A Markewewig
- B Werkloosheidsyfer
- C Inflasiekoers
- D Fiskale beleid

DIE EKONOMIESE PROBLEEM

10. Watter van die volgende is die mees waarskynlike gevolg van skaarsheid?
- A Verhoogde mededinging om hulpbronne.
- B Verminderde mededinging om hulpbronne.
- C Verhoogde beskikbaarheid van hulpbronne.
- D Verminderde beskikbaarheid van hulpbronne.
11. Watter van die volgende is die beste voorbeeld van 'n geleentheidskoste?
- A Spandeer tyd om videospelletjies te speel in plaas daarvan om te oefen.
- B Spandeer tyd om TV te kyk in plaas daarvan om te studeer.
- C Spandeer geld op 'n konsertkaartjie in plaas daarvan om kruideniersware te koop.
- D Spandeer geld aan 'n nuwe paar skoene in plaas daarvan om dit te spaar.
12. Jy is 'n besigheidseienaar en een van jou produkte is in groot aanvraag. Wat is die beste stap wat jy kan neem om te verseker dat jy kan voortgaan om hierdie produk te produseer, selfs al word hulpbronne skaarser in die toekoms?

- A Verhoog die prys van die produk.
- B Vind alternatiewe hulpbronne om die produk te produseer.
- C Belê in navorsing en ontwikkeling om meer doeltreffende maniere te vind om die produk te produseer.
- D Hou op om die produk nou te produseer en wag vir 'n paar jaar totdat die vraag dramaties toegeneem het en stel dan die produk weer teen 'n hoër prys aan die mark bekend.

13. Hoe beïnvloed die aankoop van kapitaalgoedere 'n firma se produksievermoë?

- A Dit het geen effek nie.
- B Dit verhoog produksievermoë.
- C Dit verminder produksievermoë.
- D Die effek hang af van die tipe kapitaalgoed.

14. Watter van die volgende is 'n kenmerk van arbeid as produksiefaktor?

- A Dit verwys na die fisiese en geestelike inspanning wat mense in die produksieproses uitoefen.
- B Dit sluit geld, aandele en effekte in wat gebruik kan word om produksie te finansier.
- C Dit verwys na die vermoë om risiko's te neem en in die produksieproses te innoveer.
- D Dit bevat masjinerie, gereedskap en ander toerusting wat in die produksie gebruik word.

15. Wat is die belangrikste verskil tussen hernubare en nie-hernubare hulpbronne?

- A Hernubare hulpbronne kan mettertyd natuurlik vervang word, terwyl nie-hernubare hulpbronne nie kan nie.
- B Hernubare hulpbronne is duurder om te onttrek as nie-hernubare hulpbronne.
- C Nie-hernubare hulpbronne is meer volhoubaar as hernubare hulpbronne.
- D Nie-hernubare hulpbronne word meer gereeld gebruik as hernubare hulpbronne.

16. Hoe dra entrepreneurskap by tot die ekonomie?

- A Deur arbeid vir die produksieproses te verskaf.
- B Deur in kapitaalgoedere te belê.
- C Deur nuwe produkte en dienste te skep.
- D Deur natuurlike hulpbronne vir produksie te verskaf.

17. Watter van die volgende stellings verduidelik die beste waarom vrye goedere nie 'n prys het nie?

- A Gratis goedere is nie waardevol vir verbruikers nie.
- B Die aanbod van gratis goedere is onbeperk.
- C Die vraag na gratis goedere is laag.
- D Die koste van die vervaardiging van gratis goedere is weglaatbaar.

DIE SIRKULÊRE VLOEI

- 18.** Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n produksiefaktor in die sirkulêre vloei van ekonomiese aktiwiteit?
- A 'n Verbruiker wat 'n nuwe motor koop.
 - B 'n Besigheidseienaar wat geld by 'n bank leen.
 - C 'n Fabriekswerker wat 'n produk aanmekaarsit.
 - D 'n Regeringsagentskap wat belasting invorder.
- 19.** Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n lekkasie in die sirkulêre vloei van ekonomiese aktiwiteit?
- A 'n Besigheid wat in nuwe toerusting belê.
 - B 'n Verbruiker wat 'n nuwe motor koop.
 - C 'n Regering wat subsidies aan boere verskaf.
 - D 'n Huishouding wat geld in 'n bankrekening spaar.
- 20.** Hoe verskil die regering se rol in die sirkulêre vloei van ekonomiese aktiwiteit van die rol van huishoudings en besighede?
- A Die regering is 'n produsent van goedere en dienste, terwyl huishoudings en besighede verbruikers is.
 - B Die regering reguleer ekonomiese aktiwiteit, terwyl huishoudings en besighede betrokke raak by marktransaksies.
 - C Die regering vorder belasting in en verskaf openbare goedere, terwyl huishoudings en besighede goedere en dienste produseer en verbruik.
 - D Die regering belê in infrastruktuur en navorsing, terwyl huishoudings en besighede spaar en belê in finansiële markte.
- 21.** Watter sektor van die ekonomie koop verbruikersgoedere en -dienste van die sakesektor aan in die sirkulêre vloei-model?
- A Huishoudings
 - B Regering
 - C Buitelandse sektor
 - D Finansiële sektor
- 22.** Wat gebeur met die vloei van geld in die sirkulêre vloei-model wanneer die regering belasting op huishoudings hef?
- A Die vloei van geld van huishoudings na besighede neem toe.
 - B Die vloei van geld van besighede na huishoudings neem toe.
 - C Die vloei van geld van huishoudings na die regering neem toe.
 - D Die vloei van geld van die regering na besighede neem toe.
- 23.** Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n nie-duursame goed?

- A 'n Slimfoon
 - B 'n Sjokoladestafie
 - C 'n Paar jeans
 - D 'n Potlood
- 24.** Watter van die volgende strategieë sal die doeltreffendste wees om die verkope van nie-duursame goedere te bevorder?
- A Bied langtermynversekering en waarborge aan.
 - B Die verskaffing van afslag en promosie-aanbiedinge.
 - C 'n Verhoging in die prys van die produk.
 - D Vermindering van die hoeveelheid geld wat aan advertensies van die produk bestee word.

KWANTITATIEWE ELEMENTE

- 25.** Watter van die volgende stellings geld ten opsigte van BBP en BNP?
- A BBP meet die waarde van alle goedere en dienste wat binne 'n gegewe tydperk binne 'n land se grense geproduseer word, terwyl BNP die waarde meet van alle goedere en dienste wat deur 'n land se burgers geproduseer word, ongeag hul ligging.
 - B BBP meet die waarde van alle goedere en dienste wat deur 'n land se burgers geproduseer word, ongeag hul ligging, terwyl BNP die waarde meet van alle goedere en dienste wat binne 'n gegewe tydperk binne 'n land se grense geproduseer word.
 - C BBP en BNP is dieselfde en kan as sinonieme gebruik word.
 - D BBP en BNP meet albei die waarde van alle goedere en dienste wat binne 'n gegewe tydperk binne 'n land se grense geproduseer word.
- 26.** Watter van die volgende verduidelik die beste waarom BNP hoër kan wees as die BBP vir 'n land?
- A Die land het 'n groot aantal buitelandse burgers wat binne sy grense woon en werk.
 - B 'n Groot aantal van die land se burgers woon en werk buite die grense van hulle eie land.
 - C Die land het 'n groot handelstekort met ander lande.
 - D Die land het 'n groot handelsoorskot met ander lande.
- 27.** As die BBP in 2020 R500 miljard was en dit in 2021 tot R550 miljard toegeneem het, wat was die verandering in BBP van 2020 na 2021?
- A $\frac{500 - 550}{550} \times \frac{100}{1}$

B $\frac{500 + 550}{550} \times \frac{100}{1}$

C $\frac{500 - 550}{500} \times \frac{100}{1}$

D $\frac{550 - 500}{500} \times \frac{100}{1}$

SAKESIKLUSSE

- 28.** Watter van die volgende is NIE 'n kenmerk van 'n resessie nie?
- A Hoë werkloosheidsyfers.
 - B Afname in BBP.
 - C Toename in staatsbesteding.
 - D Afname in verbruikersbesteding.
- 29.** Watter van die volgende is die fase van die sakesiklus wat gekenmerk word deur hoë werkloosheidsyfers, lae verbruikersvertroue en verminderde produksie?
- A Trog
 - B Piek
 - C Uitbreiding
 - D Resessie
- 30.** Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n leidende ekonomiese aanwyser wat gebruik word om toekomstige sakesiklusse te voorspel?
- A Aandelemark tendense
 - B BBP-groeikoerse
 - C Inflasiekoerse
 - D Werkloosheidsyfers